

Franciszkowe braterstwo

Recenzja

PIOTR ZACHARSKI

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Teologii, Polska
br.piotr.ofmcap@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3918-8421

Wiesław Block, *Wszystkim chrześcijanom. Duchowość Franciszka z Asyżu w świetle jego pism. Tom czwarty. Ja, brat*, Serafin, Kraków 2019.

Od wieków ludzie zastanawiają się nad tym, kim są, dokąd zmierzają, po co żyją. Duchowość jest zdolnością wejścia w tajemnicę i podjęciem pewnego wysiłku, aby to życie zrozumieć. Nie można zrozumieć siebie, nie zgłębiając tego, co duchowe. Człowiek XXI wieku stara się wyjaśnić świat i patrzeć na nań z perspektywy swojego ciała, kierując się jego potrzebami i popędami. Drugą formą rozumienia świata, mającą grono swoich zwolenników, jest próba racjonalnego ujęcia ludzkiego życia z uwzględnieniem ludzkiej emocjonalności i psychiki. Niestety, bardzo często pomija się trzecią sferę człowieka, którą jest duchowość. Wskutek tego refleksja o człowieku jest zawężona i niepełna.

Z pomocą w naświetleniu zagadnienia duchowości przychodzi br. Wiesław Block autor książki *Wszystkim chrześcijanom. Duchowość Franciszka z Asyżu w świetle jego pism*, w której stara się przybliżyć czytelnikowi „system zarządzania życiem” św. Franciszka z Asyżu. W tejże publikacji autor pochyla się nad problemem braterstwa, które jest jednym z najważniejszych elementów duchowości franciszkańskiej. Każdy człowiek jest stworzony do relacji, do przyjaźni, bliskości, jedności, solidarności czy koleżeństwa. Nosi w sobie pragnienie życia w społeczeństwie zbudowanym na takich filarach, jak miłość, pokój, sprawiedliwość.

W każdej epoce starano się odpowiedzieć na te potrzeby, kreując różnego rodzaju prawa i zasady, które normowały życie społeczne. To właśnie po to powstały konsty-

tucje narodów, różnego rodzaju regulaminy instytucji, szkół, zasady funkcjonowania grup itp. Jedną z ważnych a zarazem uniwersalnych zasad, która powinna normować życie społeczne, jest braterstwo. Święty Franciszek stworzył własne rozumienie i praktykę braterstwa, opierając się na tekstach świętej Ewangelii. Idea dobrze rozumianego braterstwa, stworzona, a zarazem przeżyta przez Biedacznę z Asyżu może być kluczem do odnowienia relacji społecznych, które pomogą żyć we wzajemnej miłości, sprawiedliwości i zrozumieniu.

Autor w recenzowanej książce stara się pokazać Biedacznę z Asyżu jako osobę, która jest inspiracją dla tysięcy braci mniejszych żyjących na całym świecie i budujących braterstwo na wzór św. Franciszka.

Wydawnictwo Serafin, które opublikowało ową książkę w Krakowie 2019 roku jako IV tom z serii, jest prowadzone przez Braci Mniejszych Kapucynów Prowincji Krakowskiej. Działa na rynku wydawnictw katolickich od 2006 roku. Nazwa nawiązuje do biblijnego serafina, który wskazuje na ogień Bożej miłości. W wydawnictwie ukazują się głównie książki o duchowości franciszkańskiej, o postaci św. ojca Pio oraz publikacje autorstwa braci kapucynów. Autor omawianej publikacji to kapucyn Warszawskiej Prowincji Braci Mniejszych Kapucynów. Jest wykładowcą we franciszkańskim Instytucie Duchowości przy Papieskim Uniwersytecie „Antonianum” w Rzymie, a także specjalistą w dziedzinie duchowości św. Franciszka i Klary. Mieszka i pracuje w Wiecznym Mieście. Jest cenionym rekolekcjonistą i znawcą duchowości minoryckiej.

Publikacja została podzielona na cztery rozdziały. Niemal na każdej stronie czytelnik może odnaleźć bardzo bogatą szatę graficzną, która pochodzi z XV-wiecznego rękopisu pism św. Franciszka znajdującego się we Franciszkańskim Muzeum Braci Mniejszych Kapucynów w Rzymie. Liczne ilustracje pomagają w lekturze, medytacji i zrozumieniu tekstów zapisanych 800 lat temu.

W pierwszym rozdziale autor rozważa temat osobistego doświadczenia i poznania Boga jako Ojca, stwórcy wszystkiego. Analizuje modlitwę *Ojcze nasz* jako jedną z „relikwii” św. Franciszka. Modlitwa ta towarzyszyła świętemu Założycielowi wspólnoty od samego początku. Długotrwałe medytowanie Franciszka nad *Ojcze nasz* owocowało powstaniem Franciszkowej „medytacji”. Dzięki niej można odkryć i zrozumieć relację synowską Franciszka do Boga Ojca jako miłującego Pana i Stwórcy, który troszczy się i dba o swoje stworzenie. Według br. Blocka z tej modlitwy wypływa postawa braterstwa u św. Franciszka rozumiana jako poczucie współzależności i umiłowanie stworzenia, które jest równe człowiekowi. W pierwszym rozdziale książki znajduje się dokładna analiza modlitwy *Ojcze nasz*, ukazująca, że to w niej znajduje się klucz do zrozumienia Franciszkowego braterstwa.

W drugim rozdziale brat Wiesław ukazuje Franciszka jako mistyka uformowanego Ewangelią. W dokładnej analizie *Pieśni słonecznej* ukazuje jej autora, który doświadczył Boga jako Ojca. Franciszek był człowiekiem, który wiedział, czym jest braterstwo, dziękczynienie oraz pokora. Czerpał je z relacji z Bogiem Ojcem i kontemplacji świata, który został uczyniony z miłości. Zachwyt nad światem wpływał nie z podziwu świata stworzonego, który jest piękny, lecz z zachwytu nad jego

Stwórcą, który go cudownie ukształtował. Dzięki takiemu patrzeniu cały świat stał się miejscem, gdzie człowiek może spotkać Stwórcę. Bazując na tym doświadczeniu, św. Franciszek głosił i przeżywał powszechne braterstwo z całym stworzeniem. Autor książki pokazuje, że myśl o powszechnym stworzeniu można odnaleźć w *Pieśni słonecznej*, w której Święty ukazuje siebie jako brata całego stworzenia, dziękując dobremu Ojcu za wszystko, czego On i Jego bracia doświadczają na co dzień. Przepiętny miłością Ojca, Franciszek mógł stać się orędownikiem i apostołem miłości pośród ludzi, co urzeczywistniał w swoim życiu.

W rozdziale trzecim autor analizuje XI rozdział *Reguły niezatwierdzonej* oraz *Listu do pewnego ministra*. W rozdziale tym można odnaleźć kilka kluczowych aspektów, które miały wpływ na powstanie oraz funkcjonowanie wspólnoty braci mniejszych. Są nimi między innymi akceptacja obecnego stanu – jako przejawu Bożej woli, patrzenie na brata oczami miłości przez postawę miłosierdzia i przebaczenia, szacunek i dyskrecja dla tych, którzy błędzą, upadają – wypływająca ze świadomości własnej słabości i skłonności do grzechu, wspólnego podejmowania decyzji dotyczących życia wspólnoty. W omawianych przez autora dokumentach można doszukać się postaw oraz kluczowych elementów, na których winna być budowana każda wspólnota.

W ostatnim rozdziale br. Wiesław Block na podstawie *Listu do brata Leona* i *Reguły dla pustelni* ukazuje, czym jest braterstwo minoryckie. Źródła franciszkańskie w wielu miejscach ukazują św. Franciszka jako „matkę” braci. W licznych pismach można odkryć go jako przepiętnego wyrozumiałością, czułością, dobrocią, delikatnością i innymi charakterystycznymi cechami matczynymi. Mimo że żył w świecie typowo męskim, potrafił dostrzec w sobie pewne pierwiastki kobiece i rozwijać je w taki sposób, aby móc służyć swojej braterskiej wspólnotie. Z kolei św. Klara ukazywana była jako mężna kobieta, umiejąca obronić Asyż przed najazdem barbarzyńców. Potrafiła rozwijać i przekazać powierzony jej charyzmat siostrom. Klara umiała dodać do swojego pierwiastka kobiecego pierwiastek męski, dzięki czemu, podobnie jak w św. Franciszku, zajaśniała w niej wewnętrzna dojrzałość.

Książka jest napisana przystępnym językiem. Liczne przykłady, sięganie do oryginalnego słownictwa i porównania sprawiają, że jest zrozumiała i dobrze się ją czyta. Jest to pozycja przeznaczona dla osób, które chcą głębiej poznać duchowość św. Franciszka oraz zgłębić braterstwo w aspekcie minoryckim. Pozycja ta może okazać się niezwykle wartościowa dla tych, którzy chcą poznawać duchowość św. Franciszka i pogłębić rozumienie pojęcia braterstwa, co może okazać się zaczątkiem odnowy społeczeństwa w XXI wieku.